

Gården Mitjel i Ersnäs

Till att börja med: Jag har själv inte forskat mycket om Mitjel, men jag har försökt skaffa uppgifter från olika håll. Det är framför allt tre personer som försett mig med nedanstående uppgifter. De är Kjell Mäki, Anders Sandström och Elsy Vikström.

Mitjel är beläget söder om Klubbvägen mellan E 4 och Fällträskvägen. Före Laga skiftet var där ett gytter av gårdar och uthus. Många av dem flyttades ut vid Laga skiftet. Kvar blev PaL, Mitjel och Gabri.

Det är möjligt att gårdsstället som vi idag kallar Mitjel har rötter i Medeltiden. Men det är en bit in på 1500-talet som gården börjar visa sig i dokumenten.

Anders Sandström har utifrån de forskningarna han har bedrivit fått fram följande ägarlängd på Ersnäs nr 7:

- Lars Nilsson, nämnd 1539-1567, 1571-1572
- Mats Larsson, nämnd 1568-71, 1573-1586
- Lars Matsson, nämnd 1590-1621
- Mats Larsson, nämnd 1622-1637, hustru Maret, nämnd 1640-1650
- Erik Matsson, nämnd 1651-1686, hustru Karin, nämnd 1657
- Johan Ersson Winter, nämnd 1688-1708, soldat 1706
- Erik Johansson Winter, f 1690 soldat 1711
- Hemmanet öde 1715-1726 och upptaget på 5 års frihet 1727

Mickel Mickelsson.

Således verkar hemmanet ha varit i samma släkts ägo fram till ödesmålet¹ 1715-1726, varefter Michel Michelsson Hurtig tillträder. Den förste kände ägaren, Lars Nilsson, ser ut att ha varit relativt välbärgad med 10 kor år 1559. Sonen Mats Larsson redovisades för en samlad förmögenhet på endast 98 mark 2 öre i samband med taxeringen till Älvsborgs lösen 1571. Han redovisades för ett boskapsinnehav på endast 1 häst, 6

---

¹ Ödesmål - Tillståndet att ett hemman inte kunde betala sina skatter. Ödesmål uppstod antingen då en åbo övergav hemmanet eller råkade i obestånd. Om hemmanet var ett skattehemman konfiskerades det av kronan och gjordes till ett kronohemman, som skulle brukas av en åbo. Om ett kronohemman blev öde skulle hemmanet utbudas till en ny åbo, mot att denne åtog sig att fullgöra de resterande avgifterna. Om detta inte var möjligt, skulle det rannsakas. Om det visade sig att ödesmålet berodde på att skatterna var oskäligen höga, skulle skattläggningen jämkas och eventuella frihetsår erbjudas åt åbon.

kor, 1 kviga, 7 får, 3 getter och 1 svin. Detta att jämföra med lappfogden Jöns Nilssons förmögenhet på Ersnäs nr 1 med oerhörda 2.298 mark 1 öre!

Ersnäs Nr 7 tillhörde ett mellanskikt bland byns hemman med sina 3/8 mantal och 8 kor vid roteringen² 1695. Ägaren Johan Ersson synes få gå soldat för roten Winter under Karl XII:s krig och blir sedan borta, varpå hemmanet blir öde 1715-26.

Först år 1727 upptas det på fem års frihet av soldaten Michel Michelsson Hurtig, f. 1689, vilken sannolikt också kom att få ge namn åt hemmanet. Mickel Mickelsson var från Svartbyn i Överkalix och hans hustru, Margareta Andersdotter, var från Storön i Nederkalix.

Den 10 maj 1729, när de hade bott där bara ett par år miste de tre barn i en brand: Anna f. 1729 02 30, Karin f. 1727 01, Anders f. 1726 03. Möjligt är att det hus som senare blev Mitjelskolan byggdes efter branden. Efter familjen Mickelsson har olika släkten bott där, men det starka gårdsnamnet Mitjel lever ännu kvar.

Enligt husförhörslängden 1732-1739 bodde Mickelsson och hans hustru Margareta Andersdotter på nr 7. I husförhörslängden fanns barn, vars namn var överstrukna och inte gick att tyda. Kanske hade det något med branden att göra. Hemmanet var på 3/8 mantal.

Enligt Hfl 1740-1748 bor M. M. och hustru Margareta kvar på nr 7. Nu finns där också en Nils Larsson som möjligen är gift med Kerstin Michelsdotter. Där finns också en dotter Christin.

Enligt Hfl 1749-1764 är M. M. död och hustrun Margareta bor kvar. Även mågen Olof Jacobsson/Björn som är gift 1750 med dotter Kerstin Michelsdotter. De fick en son, Mickel, född 1750, död 1750.

Ny ägarsläkt.

I och med att Josef Larsson Lake 1757 köper en hemmansdel på 3/8 mtl av hustru Margareta kommer en ny släkt till Mitjel.

---

² Roterings eller det ständiga knektehållet uppkom som ett åtagande från allmogens sida, att ständigt hålla ett visst antal män under vapen. I gengäld åtnjöt man frihet från utskrivning. Ägarna av den roteringskyldiga jorden indelades i rotar. Varje rote skulle anskaffa, utrusta och avlöna en soldat. I allmänhet skulle två hela gårdar bilda en rote. Om gårdarna var små, kunde roten bestå av tre eller fler gårdar. Den största gården i roten, på vars mark soldattorpet vanligen byggdes, kallades stamrote och ansvarade för att rotens skyldighet uppfylldes. Övriga gårdar kallades strörotar.

Efter familjen Mickelsson kom således Josef Larsson (1732-1810). Han kom från Sören Nr 2 utanför Töre. I första giftet, med Maria Olofsdotter, föddes fyra barn. I andra giftet, med Anna Mårtensdotter Enbom, föddes tretton barn men sex dog före fem års ålder. Anna kom från Ersnäs Nr 2, granngården Åpars.

I äktenskapet med Anna föddes Mårten Josefsson, 1775-1846). Åtminstone något av hans syskon ägde Mitjel eller en del därav under en kortare tid, men Mårten gifter sig 1802 och förvärvar då 1/4 mtl av sin fars hemman. Samma år, 1802, flyttar Anders Larsson från nybygget Boträsk, Alter, till Ersnäs. Han köper den andra hemmansdelen av Josef Larsson, 1/8 mtl. Anders kom ursprungligen från Svensbyliden Nr 10.

Också Mårten var gift två gånger – första gången med Catarina Larsdotter, f. 1775, från Ersnäs Nr 19. Andra gången med Anna Cajsa Larsdotter, f. 1786, från Unbyn Nr 8. De båda damerna födde sammanlagt arton barn så det bör ha varit liv och rörelse uti Mitjel. Alla överlevde förstås inte, men vi är ändå många som är ättlingar till familjerna Josefsson.

Ny ägarläkt igen.

Ett av Mårten Josefssons barn, Isak Aron, fick genom testamente år 1845 en hemmansdel på 1/8 mantal, Mitjel. Isak Aron sålde 1863 den delen till Fredrik August Johansson från Sikfors. Vid folkräkningen 1870 fanns Johansson där och förutom hans familj bodde där också Anna Cajsa Larsdotter, änka efter Mårten Josefsson.

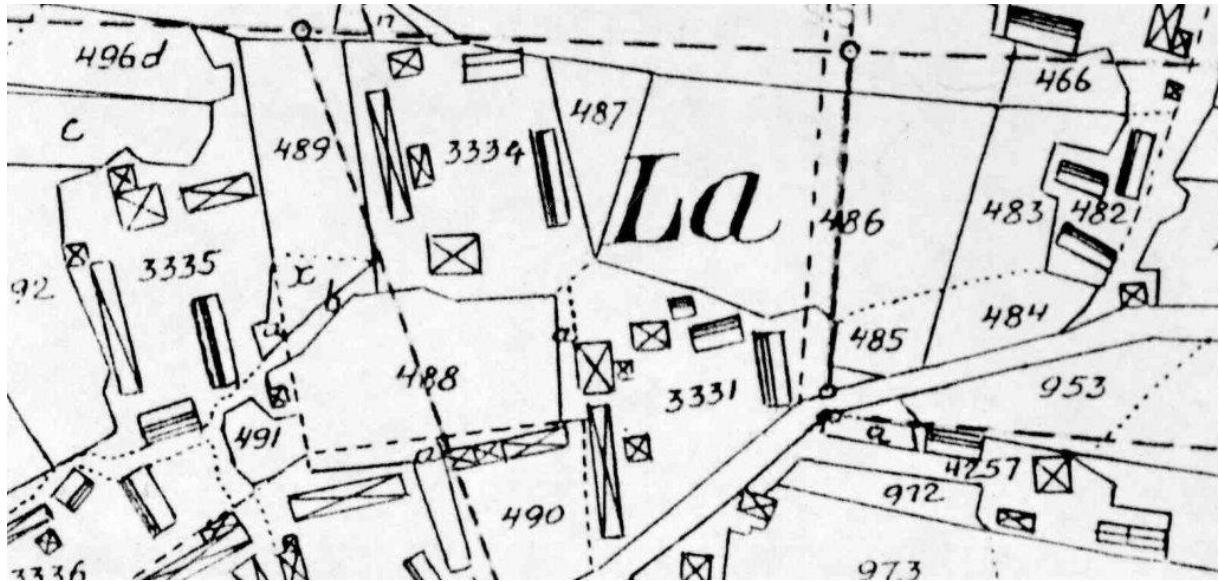
På 1920-talet, efter Fredrik August Johansson och hans hustru Erika f. Viklund, delades hemmanet mellan sönerna Johan och Ludvig. Johans bror Ludvig var då, eller blev, ägare till gården bredvid och namnet Mitjel följde med, men det stället var ursprungligen PaL, efter en PålAndersson som tidigare hade bott där. Johan blev kvar på hemstället.

De som senast var bönder på Mitjelhemmanet var Ragnar Johansson, Mitjel-Ragnar, och hans hustru Ally. Ragnar var son till Johan och född på gården, Ally kom från Selet.

Den del av Mitjel som Ludvig ägde tillhör idag Peter Seger. Och det ursprungliga Mitjel ägs av Marie-Louise och Björn Lindström. Björn kan kanske sägas vara "tillbaka" eftersom hans farmor Frida, född nedi Urn, var barnbarn till Lisa Greta som i sin tur var Mårten Josefssons dotter. Eller uttryckt på ett annat sätt – Mårten Josefsson var farmors mormors far till Björn.

Leif Lundström, Ersnäs

Tomtkarta

Till höger om La vid 486 ser vi Klubbvägen som den utmärktes vid Laga skiftet omkring 1870-1880.

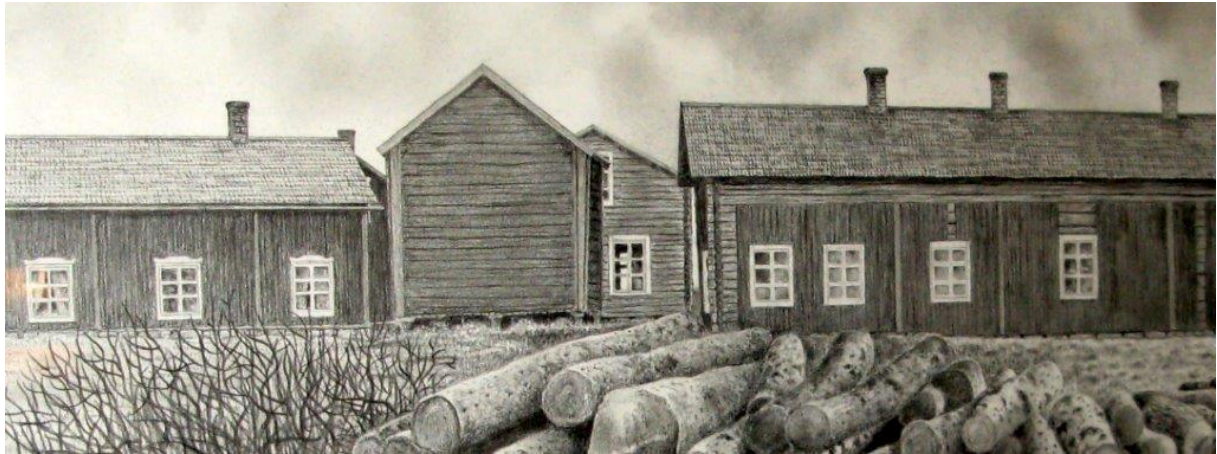
Gårdsstället 3331 är det nu alldeles utplånade Gabri. Till höger, 4257, bodde baron Lybecker fram till sin död 1850.

Gårdsstället 3335 till vänster är Mitjel. Under 35 är Mitjelskolan. Ovanför 33 är stenlagårn som ännu finns kvar. Johan Johansson bodde på 3335.

Nere i vänstra hörnet, 3336, är PaL.
Ludvig Johansson flyttade dit.

Bilden från 1955-67

Huset till höger bör vara det som Josef Larsson och sonen Mårten bodde i med sina stora familjer. Det blev senare Mitjelskolan. Gaveln till vänster om skolan tillhör det gula hus som fortfarande finns kvar.

Gaveln som skymtar till vänster om härbret tillhör "bagarstugan" uti PaL där Ludvig bodde. Huset finns kvar.

Huset längst till vänster är av okänt ursprung och finns inte med på kartan från Laga skiftet.

Isak Aron Mårtensson och en av hans två hustrur, ovisst vilken. Isak Aron ärvde och sålde en hemmansdel uti Mitjel och flyttade till Klöverträsk. Det sedan länge etablerade gårdsnamnet Mitjel följde med och det innebar att när vägarna i Ersnäs skulle förses med officiella namn var "Mitjelvägen" redan upptaget – i Klöverträsk. Det gjorde att områdets gårdar kom att få adressen Ersnäsholmen, men något samband med Holmen har det inte.